

Vertrouwen in toezicht

17 april 2015
Frédérique Six
Vrije Universiteit Amsterdam

Om te beginnen....

“Een commissaris heeft drie functies. Als toezichthouder moet je een gezond wantrouwen hebben, als adviseur sta je naast de ceo en als werkgever er boven.”

Mijntje Lückerath (hoogleraar corporate governance) FD 25/8/2014

© F.E. Six

Onderwerpen

- Wat is vertrouwen?
- Drie verwarringen over vertrouwen
- Omgaan met verstoringen: een lastig gesprek

Oefening

- Beantwoord voor jezelf onderstaande drie vragen.
  1. Wat is vertrouwen voor jou?
  2. Wanneer is het aan de orde?
  3. Geef voorbeeld van situatie waarin je je bewust was van vraag of je ander kan vertrouwen.
Welke overwegingen had je? Waar keek je naar?
- Bespreek dit in 2-3 tallen

Vertrouwen is aan de orde als

- je *afhankelijk* bent van iemand anders...
- ..... om iets te bereiken dat *belangrijk* voor je is.....
- .... en je het handelen van die ander niet volledig kan *controleren*....
- ..... noch met zekerheid kan *voorspellen* wat de ander zal doen.

Wat is vertrouwen?

- Vertrouwen is een relationeel begrip

Roy vertrouwt Fatima

Wat is vertrouwen?

- Redenen/routines
- Sprong in het ongewisse
(*Leap of faith*)

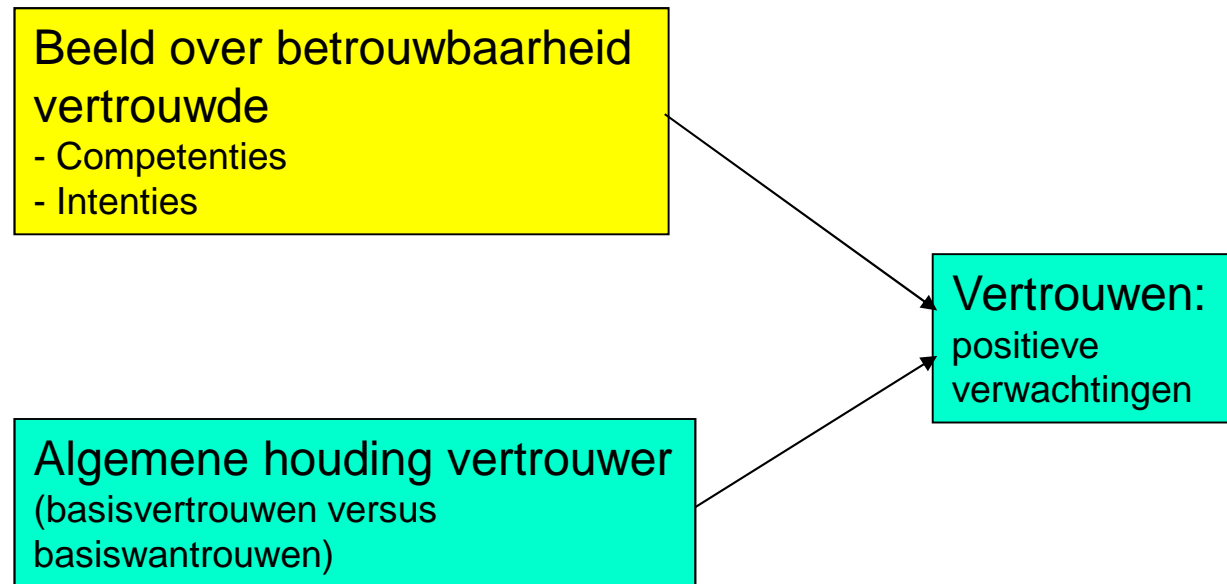
Positieve
verwachtingen

Bron: Möllering, 2006

© F.E. Six

Basismodel voor vertrouwen

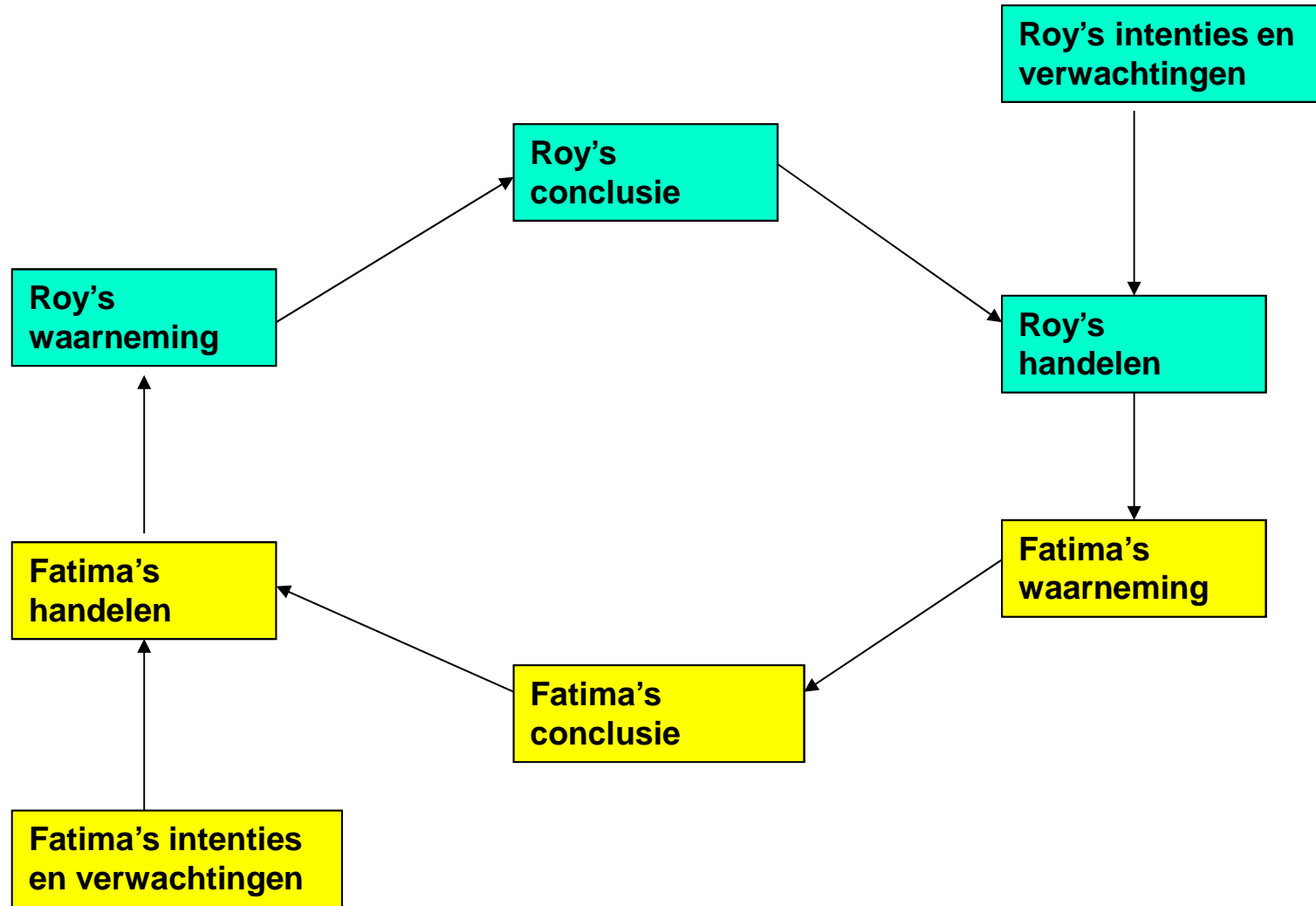
Bron: Mayer, Davis en Schoorman, 1995

© F.E. Six

Proces van vertrouwen bouwen

Wat is vertrouwen?

- Vertrouwen is taakspecifiek

Roy vertrouwt Fatima om iets te doen

Vertrouwensrelaties in toezicht

- 1. Vertrouwen RvT in bestuurder**
Risico's beheersen en publieke belangen borgen
- 2. Vertrouwen individuele toezichthouder in mede-toezichthouders, m.n. voorzitter**
Rollen als toezichthouder goed vervullen
- 3. Vertrouwen samenleving in RvT**
Rollen als toezichthouder goed vervullen

Onderwerpen

- Wat is vertrouwen?
- **Drie verwarringen over vertrouwen**
- Omgaan met verstoringen

Drie conceptuele verwarringen

1. Vertrouwen = niks doen
2. Gebrek aan vertrouwen = wantrouwen
3. Vertrouwen en controle zijn substituten

1. Vertrouwen = niks doen

“Het vertrouwensprincipe indachtig wordt dan ook een drastische reductie van het toezicht doorgevoerd.”

→ **Vertrouwen is hard werken**

Bron: Ministerie BZK, *Nota vernieuwing rijksoverheid*, (2007), p. 7

© F.E. Six

2. Gebrek aan vertrouwen = wantrouwen

- Belang informatie
- Voordat vertrouwen gebouwd kan worden, eerst legitiem wantrouwen wegnemen

→ Vertrouwen en wantrouwen zijn twee aparte variabelen

TRUST IN BUSINESS AND GOVERNMENT: 80% DISTRUST ONE OR BOTH

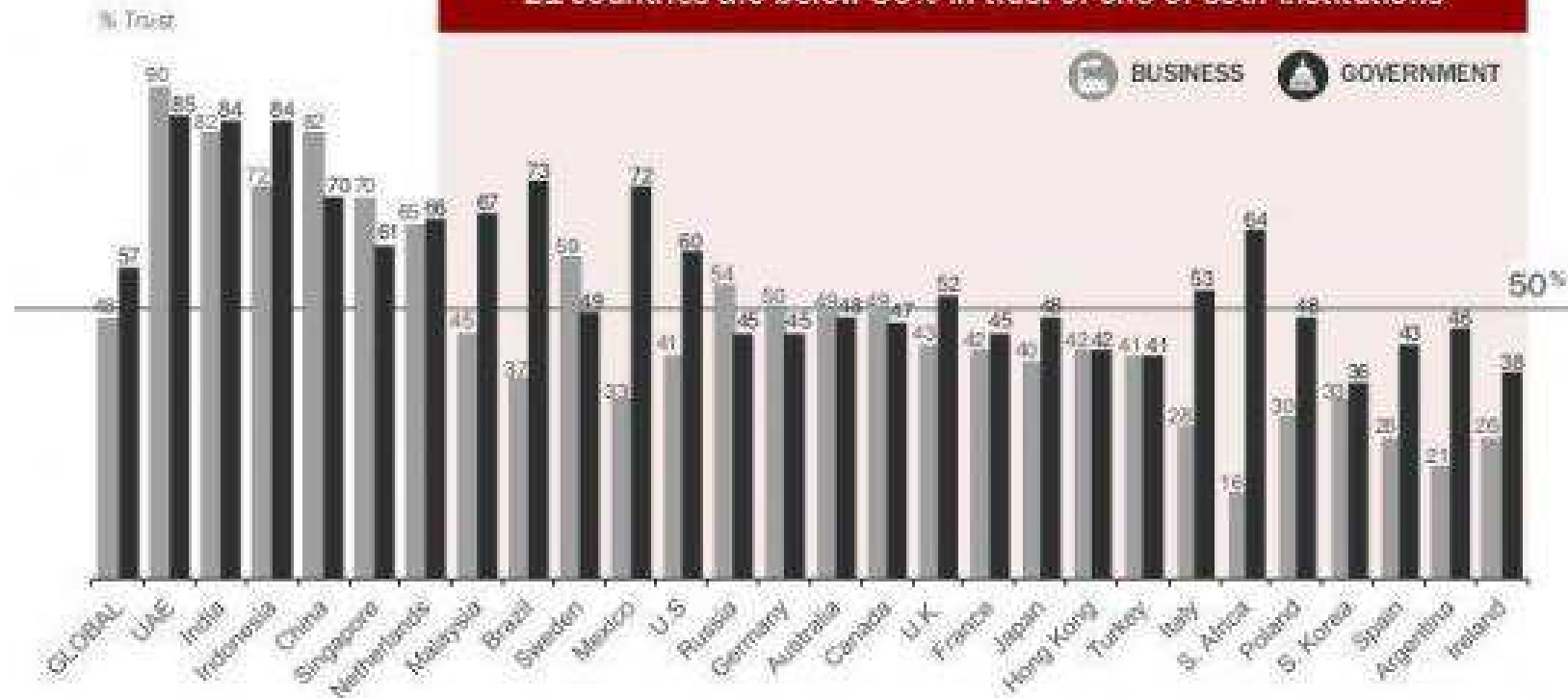
GAP BETWEEN TRUST IN BUSINESS VS. GOVERNMENT, 2015

Edelman
Trust Barometer

2015

21 countries are below 50% in trust of one or both institutions

Q51-14 (MEDIUM GENERAL) Below is a list of institutions. For each one, please indicate how much you trust this institution to do what's right using a nine-point scale, where one means that you "do not trust them at all" and nine means that you "trust them a great deal." (Top 4 Box Trust in Edelman Trust Barometer 2015 country global total)

3. Vertrouwen en controle zijn substituten

Twee perspectieven op de relatie:

1. Vertrouwen en controle zijn substituten
- 2. Vertrouwen en controle kunnen complementair zijn**

Voorwaarden controle voor versterken vertrouwen

- Bestuurder via dialoog betrokken bij inrichten toezichtstelsysteem
- Dialoog over belang en betekenis normen
- Evalueren, beoordelen, belonen en straffen wordt ervaren als rechtvaardig en respectvol
- Bestuurder ervaart dat RvT hen vertrouwt, zolang zij/hij vertrouwen niet schendt

Onderwerpen

- Wat is vertrouwen?
- Drie verwarringen over vertrouwen
- **Omgaan met verstoringen**

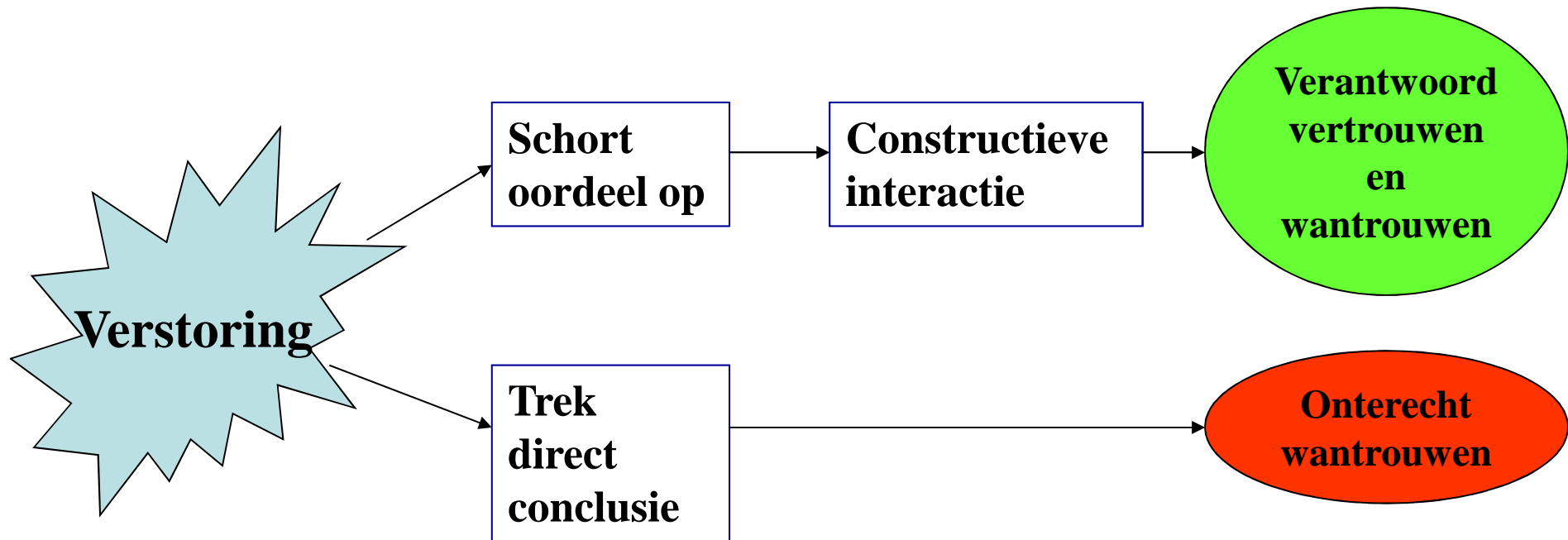

Verstoord vertrouwen

- Verstoringen zijn onvermijdelijk
- Verstoord vertrouwen $\neq$ wantrouwen
- Omgang met verstoring cruciaal: lastig gesprek
  - Schort oordeel op
  - Vraag om toelichting
  - ‘ja’, tegen de persoon, ‘nee’ tegen het gedrag

Omgaan met verstoringen

Mogelijke verklaringen verstoring

- Ongelukkig voorval
- Misverstand
- Foutje
- Meningsverschil
- Bedrog

**Vertrouwen kan waarschijnlijk
gehandhaafd blijven**

**(Gedeeltelijk) wantrouwen
lijkt gerechtvaardigd**

Wat maakt bestuurder betrouwbaar?

- Hoe bepaal je intenties?
- (Hoe bepaal je competentieniveau?)
- Hoe schat je mate van 'in control' zijn in?

→ blijft moeilijk

→ vereist vakmanschap en onderlinge dialoog binnen RvT

Wat maakt toezichthouder betrouwbaar?

- Hoe bepaal je intenties?
- Hoe bepaal je competentieniveau? Welke competenties?
- Hoe schat je mate van 'in control' zijn in?

→ blijft moeilijk

→ vereist vakmanschap en onderlinge dialoog binnen RvT

Vertrouwen als interactief leerproces

- In verschillende situaties leren in hoeverre ander te vertrouwen is
  - Niemand is in alle opzichten en onder alle omstandigheden te vertrouwen
  - Verstoring als kans om ander beter te leren kennen

Contact

- Dr ir Frédérique Six MBA
afdeling Bestuurswetenschap en
Politicologie, FSW
Vrije Universiteit Amsterdam
E f.e.six@vu.nl
T 020 – 598 6908
M 06 4821 1892
Website: www.frederiquesix.nl